

Hogeschool van Amsterdam

Master Professioneel Meesterschap

Beperkte opleidingsbeoordeling

Samenvatting

In oktober 2015 is de bestaande hbo-masteropleiding Professioneel Meesterschap (MPM) van Hogeschool van Amsterdam bezocht door een visitatiepanel van NQA en beoordeeld conform het NVAO-kader beperkte opleidingsbeoordeling. Het betreft een tweejarig onbekostigd deeltijdprogramma met een jaarlijkse instroom van 20-30 studenten. Het panel beoordeelt de opleiding als **voldoende**.

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De opleiding ontvangt voor standaard 1 het oordeel voldoende.

De opleiding spiegelt de eindkwalificaties op papier aan de competentieset van soortgelijke educatieve masteropleidingen en aan de Dublindescriptoren. De opleiding krijgt daarbij het advies de relatie tussen de drie kerncompetenties (inspireren, ondernemen en onderzoeken) verder te ontwikkelen en de indicaties voor het masterniveau explicieter vast te leggen, met duidelijker benoeming van de benodigde kennis en vaardigheden. Daarmee kan meer balans worden aangebracht tussen kennis/onderzoek en ondernemen/inspireren.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

De opleiding ontvangt voor standaard 2 het oordeel voldoende.

De MPM biedt een aantrekkelijk opleidingsprogramma voor studenten en het werkveld. Het programma is stevig qua studeerbaarheid en de meerwaarde wordt ervaren door student en werkveld. De kleine omvang zorgt ervoor dat docenten en studenten elkaar kennen en makkelijk kunnen bereiken. Het enthousiasme bij leidinggevend en bij docenten werkt stimulerend. De leergroepen geven een duidelijke thuisbasis en stimulerende leeromgeving voor studenten. De opleiding krijgt het advies dit duidelijker in het didactisch concept tot uiting te laten komen. Met duidelijker benoeming van de kennis en vaardigheden die nodig zijn voor het bereiken van de vakinhoudelijke verdieping en van het masterniveau kan de opleiding het bereiken van de competenties beter meetbaar maken. Daarmee kan de aandacht voor de kerncompetenties inspireren en ondernemen beter onder de aandacht worden gebracht en kan de balans met kennis en onderzoek duidelijker worden gepresenteerd. Er gebeurt in het onderwijsprogramma meer inzake inspireren en ondernemen dan de programmaomschrijving en de toetsen in eerste instantie lieten zien. Het panel is van mening dat er in het onderwijsprogramma veel waardevols gebeurt, maar dat dat niet altijd goed zichtbaar is in de documentatie.

Standaard 3: Toetsing

De opleiding ontvangt voor standaard 3 het oordeel voldoende.

Het toetsbeleid en de toetsinstrumenten zijn in voorgaande perioden aangescherpt. De beoordeling van de kennislijn krijgt vorm via essays. De onderzoeksleerlijn wordt beoordeeld door middel van vijf papers over de verschillende stadia van het praktijk-interventieonderzoek. Dit zijn ontwikkelingen die verder moeten worden doorgezet.

De opleiding krijgt het advies de rubrics meer opleidingsspecifiek in te vullen met specifieke criteria voor het masterniveau, met name voor de competenties gericht op inspireren en ondernemen. Het panel geeft ter overweging een mondeling eindassessment in te zetten om handelingsgerichte competenties ook meer verbaal te toetsen.

Standaard 4: Gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding ontvangt voor standaard 4 het oordeel voldoende.

De opleiding wordt positief beoordeeld door studenten, docenten en het werkveld. Studenten en afgestudeerden maken een verandering door, verdiepen hun kennis en handelingsrepertoire en ontwikkelen meer zelfvertrouwen om onderwijssituaties te onderzoeken en te verbeteren. De afstudeerdossiers tonen het gewenste masterniveau en geven blijk van het behalen van de kerncompetenties. Laatsteblijkt ook uit het functioneren van afgestudeerden in de beroepspraktijk en hun bijdragen in beroepsverenigingen.

De opleiding ontvangt het advies om in de begeleiding strakker te sturen op de verantwoording van de methodologische aanpak bij het praktijkonderzoek en op de onderbouwing van keuzes vanuit de kennisbasis. De nieuwe positionering, naast de masteropleidingen en het kenniscentrum van DOO, zullen daaraan zeker een positieve bijdrage kunnen leveren. Het panel heeft, gezien de aanwezige expertise en verbetergerichtheid, het vertrouwen dat dit goed zal worden opgepakt.

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
Inleiding	7
Basisgegevens van de opleiding	8
Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties	11
Beroepsbeeld	11
Eindkwalificaties	11
Profilering	11
Conclusie	12
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	13
Opzet programma	13
Inhoud programma	13
Vormgeving van het programma	15
Docenten	16
Voorzieningen	16
Conclusie	16
Standaard 3: Toetsing	17
Conclusie	18
Standaard 4 Gerealiseerde eindkwalificaties	19
Conclusie	20
Eindoordeel over de opleiding	21
Oordelen op de standaarden	21
Weging en conclusie	21
Aanbevelingen	23
Bijlagen	25
Bijlage 1 Eindkwalificaties van de opleiding	27
Bijlage 2 Overzicht opleidingsprogramma	35
Bijlage 3 Rendementen	37
Bijlage 4 Deskundigheden leden visitatiepanel en lead auditor	39
Bijlage 5 Bezoekprogramma	41
Bijlage 6 Bestudeerde documenten	43
Bijlage 7 Overzicht bestudeerde afstudeerwerken	45
Bijlage 8 Verklaring van volledigheid en correctheid	47

Inleiding

Dit visitatierapport bevat de beoordeling van de bestaande hbo-master opleiding Professioneel Meesterschap van de Hogeschool van Amsterdam. Het visitatiepanel van NQA dat de beoordeling heeft uitgevoerd is samengesteld door NQA, in opdracht van de Hogeschool van Amsterdam en in overleg met de opleiding. Voorafgaand aan de visitatie heeft de NVAO het panel goedgekeurd.

Per 2014 worden opleidingen in het hoger onderwijs per cluster gevisiteerd. De master Professioneel Meesterschap heeft zich daartoe aangesloten bij het landelijk netwerk van de masteropleidingen Leren en Innoveren (MLI). Vanwege een fors verschil in accreditatievervaldata in dat cluster, gaat Professioneel Meesterschap in 2015 nog een keer individueel op voor accreditatie.

Het rapport beschrijft de bevindingen, overwegingen en conclusies van het panel. Ook bevat het enkele aanbevelingen voor de opleiding. Het rapport is opgesteld conform het *Beoordelingskaders accreditatiestelsel hoger onderwijs van de NVAO (19 december 2014)* en het *NQA-protocol 2015 voor de beperkte opleidingsbeoordeling*.

De visitatie heeft plaatsgevonden op 7 oktober 2015.

Het visitatiepanel bestond uit:

De heer drs. J.W.G. van Meegen (voorzitter, domeindeskundige)

De heer dr. M.R. van der Klink (domeindeskundige)

De heer dr. J.H.A.M. Onstenk (domeindeskundige)

De heer prof. dr. D. Beijaard (domeindeskundige)

De heer A. Hoorn MEd, BSc (studentlid)

Mevrouw ir. M. Dekker-Joziase, auditor van NQA, trad op als lead-auditor van het panel.

Bij de aanvraag heeft de instelling een kritische reflectie aangeboden. Deze voldeed naar vorm en inhoud aan de eisen van het desbetreffende NVAO-beoordelingskader en aan de eisen van het *NQA-protocol 2015*. Het visitatiepanel heeft de kritische reflectie bestudeerd en een bezoek aan de opleiding gebracht. Met alle (mondeling en schriftelijk) verstrekte informatie heeft het panel tot een weloverwogen oordeel kunnen komen.

Het visitatiepanel verklaart dat de beoordeling van de opleiding in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Utrecht, 12 november 2015

Panelvoorzitter

drs. J.W.G. van Meegen

Lead-auditor

ir. M. Dekker-Joziase

Basisgegevens van de opleiding

Administratieve gegevens

<i>Administratieve gegevens opleiding</i>	
naam opleiding zoals in CROHO	M Professioneel Meesterschap
oriëntatie en niveau opleiding	hbo-master
voor opleidingen in het hoger beroepsonderwijs de te hanteren toevoeging aan de graad.	'of Education'
aantal studiepunten	60 EC
afstudeerrichtingen	Geen
locatie	Amsterdam
variant	Deeltijd, onbekostigd
onderwijstaal	Nederlands
registratienummer in CROHO	70132

<i>Administratieve gegevens instelling</i>	
naam instelling	Hogeschool van Amsterdam
gegevens contactpersoon instelling	W. de Vries-Kempes, O2, hoofd K&A
e-mailadres voor kopie aanmelding	w.e.de.vries-kempes@hva.nl
status instelling (bekostigd of rechtspersoon voor hoger onderwijs)	Bekostigd
resultaat instellingstoets kwaliteitszorg	Positief

Schets van de opleiding

De hbo-masteropleiding Professioneel Meesterschap (MPM) is een betrekkelijk jonge opleiding. De opleiding is in 2008 ontwikkeld vanuit een verkregen tenderprocedure van het NIME (Nederlands Instituut voor Masters in Educatie). De opleiding is, samen met de masteropleiding Academisch Meesterschap (AM), ontwikkeld door het EMA-consortium. Het EMA is een samenwerkingsverband van de Hogeschool van Amsterdam (HvA), de Universiteit van Amsterdam (UvA), de Vrije Universiteit (VU) en het Centrum voor Nascholing (CNA, een samenwerkingsverband tussen UvA en HvA-DOO¹, penvoerder). In 2014 is de stuurgroep EMA doorgegaan als klankbordgroep.

De MPM is gericht op docenten (meesters) die de ambitie hebben hun professioneel functioneren (teaching leaders) te verdiepen via een vervolgopleiding op masterniveau. De AM is gericht op docenten die hun functioneren willen verdiepen via een wetenschappelijke oriëntatie. Beide opleidingen zijn gestart in 2009 en zijn onbekostigd.

---

¹ Hogeschool van Amsterdam, Domein Onderwijs en Opvoeding

De MPM wordt uitgevoerd door CNA en is geaccrediteerd onder de HvA. Per september 2015 wordt de MPM aangeboden vanuit HvA-DOO en staat de opleiding direct naast de overige DOO-masteropleidingen (Pedagogiek en eerstegraads). Dit biedt kansen voor verdere aansluiting bij het kenniscentrum (lectoraten) van HvA-DOO en bij de curricula en kwaliteitszorg van de masteropleiding Pedagogiek en de initiële lerarenopleidingen. In de toekomst wil men het curriculum MPM verder flexibiliseren, zodat individuele studenten en individuele scholen nog beter de mogelijkheid krijgen om leren op school, leren op de werkplek en leren van elkaar te combineren en te versterken.

De MPM heeft een tweejarig deeltijdprogramma. Per jaar stromen 20-30 studenten in (één of twee opleidingsgroepen), die in leergroepen van 5-7 studenten worden ingedeeld. De opleiding wordt verzorgd door een team van zes kerndocenten en een flexibele schil aan gastdocenten die op hun eigen specifieke expertise worden ingezet. Iedere opleidingsgroep wordt begeleid door twee of drie opleiders/docenten.

De opleiding is toegankelijk voor leerkrachten en leidinggevendenden uit het primair, voortgezet, middelbaar of hoger beroepsonderwijs met minimaal twee jaar onderwijservaring en een afgeronde relevante bacheloropleiding. Tijdens een intakegesprek wordt de motivatie van studenten gericht besproken.

In 2010 is de MPM geaccrediteerd na het behalen van de Toets Nieuwe Opleiding bij de NVAO in 2009. Sindsdien heeft de opleiding de gegeven commentaren en adviezen opgepakt, zoals blijkt uit de Kritische Reflectie en uit gesprekken met het panel, bijvoorbeeld:

- in een schema is de relatie en het onderscheid tussen NIME- en MLI-competenties weergegeven ter verduidelijking van overeenkomsten en het onderscheid. De competenties zijn uitgewerkt naar leerlijnen en studieonderdelen.
- de opleiding houdt haar profiel actueel door feedback te vragen vanuit het werkveld, vanuit (inter)nationale onderwijscontacten en door bevraging van alumni en studenten.
- toetsvisie, -systematiek, -inrichting en -borging zijn beschreven in een Toetsplan.
- de opleiding werkt sinds 2013-2014 met beoordelingsrubrics om de transparantie in de beoordeling te versterken.
- begeleiders van het praktijkonderzoek zijn geprofessionaliseerd in de opzet en uitvoering van het onderzoek en het formuleren van relevante onderzoeksvragen.
- de visie op praktijkonderzoek is aangescherpt en sluit aan bij de visie van het Kenniscentrum van de HvA. Er wordt gewerkt aan een koppeling met het onderzoeksprogramma van dit kenniscentrum.

Standaard 1 Beoogde eindkwalificaties

De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Dit hoofdstuk beschrijft de bevindingen, overwegingen en conclusies van het panel op dit gebied van de beoogde eindkwalificaties. De opleiding ontvangt voor deze standaard het oordeel **voldoende**.

Beroepsbeeld

De MPM richt zich op ambitieuze docenten, in het primair en voortgezet onderwijs en (met name) in het middelbaar of hoger beroepsonderwijs, die hun professionaliteit als docent willen verdiepen en verbreden. Dit in navolging van het advies van de Onderwijsraad (2011) dat iedere leraar in het voortgezet onderwijs een masterkwalificatie zou moeten hebben. Deze ambitie is door CNA doorvertaald naar: iedere meester een master.

De ambitie is studenten op te leiden tot 'change-agents' in hun school en hun omgeving. Zij moeten een bijdrage kunnen leveren aan kwaliteitsverbetering en onderwijsinnovatie en de verdere ontwikkeling van scholen tot professionele organisaties en daarbij tevens een rol als 'teacher leader' kunnen vervullen. De MPM biedt de perspectieven en instrumenten aan studenten om (wetenschappelijke) kennis te benutten en te verbinden aan het eigen handelen en zo hun eigen onderwijspraktijk, samen met collega's, te analyseren en te verbeteren.

Eindkwalificaties

Binnen MPM staan de drie door NIME omschreven kerncompetenties centraal: a. ondernemend, b. onderzoekend en c. inspirerend handelen. Deze kerncompetenties zijn geoperationaliseerd in 21 gedragsindicatoren (bijlage 1) en door de opleiding ook gerelateerd aan het landelijk competentieprofiel voor de masteropleidingen Leren en Innoveren (MLI). Het MLI-profiel vormt het domeinspecifieke referentiekader voor de MPM. De kerncompetenties en gedragsindicatoren zijn ook gerelateerd aan de Dublindescriptoren op masterniveau. De beschrijving van het nagestreefde masterniveau per kerncompetentie kan, volgens het panel, verder worden doorontwikkeld, door meer expliciet de kennis en vaardigheden op masterniveau te benoemen bij de kerncompetenties, met name wat betreft ondernemend en inspirerend handelen, en door de relatie tussen de drie kerncompetenties nader in te vullen.

Profilering

De MPM profileert zich ten opzichte van de MLI door de terugkerende aandacht voor de drie kerncompetenties. Deze vormen de inkleuring van het opleidingsprofiel. Juist daarom vindt het panel het belangrijk dat deze drie competenties verder worden uitgewerkt en in relatie gebracht. Vanuit de 'professionele', hbo-oriëntatie richten studenten zich op de ontwikkeling van lokale kennis. Centraal staan de oplossing of verheldering van een concreet probleem of vraagstuk in de praktijk van de eigen school. Studenten verrichten, vanuit hun theoretische kennis en ervaring, hun praktijkonderzoek dan ook in veelal de eigen werkomgeving. Daar vindt interactie plaats met de eigen context om de kwaliteit van het onderwijs te verhogen.

Met andere woorden, van de student wordt verwacht dat hij zijn eigen context in beweging krijgt. De opbrengst is daarmee contextgebonden en niet direct toepasbaar voor andere werkomgevingen.

De opleiding beoogt wat betreft de visie op (praktijk)onderzoek aan te sluiten bij de visie van het Kenniscentrum van HvA-DOO. Het panel onderstreept het belang hiervan. Essentieel is dat studenten een onderzoekende houding ontwikkelen met gebruikmaking van een stevige kennisbasis en onderzoeksbekwaamheid aangereikt door, dan wel ontwikkeld tijdens, de opleiding.

De profilering komt tot uiting in de thema's die studenten behandelen, veelal gelinkt aan de 21st century skills. Met deze thema's en profilering kunnen studenten daadwerkelijk iets teweegbrengen in de organisaties van hun werk. Studenten kunnen een vliegwiel in gang zetten voor verandering op de scholen. De opleiding kan zich daarop nog meer en beter profileren.

Afstemming werkveld

De eindkwalificaties en de profilering van de opleiding worden afgestemd met het (ROC-) werkveld (programmaraad) en de wetenschappelijke Adviesraad (WAR). Ook worden signalen opgevangen uit het werkveld via de studenten en alumni, en vanuit discussies in de landelijke vakbladen. Het panel adviseert de contacten met het primair en voortgezet onderwijs te versterken. De MPM heeft zicht op relevante ontwikkelingen vanuit diverse (inter)nationale netwerken, waaronder het MLI-netwerk, de kenniskring Leren en Innoveren, het ECBO², de ILO-lerarenopleiding van de UvA, de masteropleidingen van de HvA, de klankbordgroep of uitwisseling met de Cass School of Educational Communities van de University of East London.

Conclusie

De opleiding heeft haar eindkwalificaties op papier duidelijk gerelateerd en gespiegeld aan de MLI-competenties en de Dublindescriptoren. Het panel is van mening dat de relatie tussen de drie kerncompetenties (inspireren, ondernemen en onderzoeken) verder moet worden ontwikkeld. Nu de opleiding anders wordt gepositioneerd binnen de HvA-afdeling met educatieve masteropleidingen, kan zij scherper benoemen wat de professionele master behelst en wat de exacte indicaties zijn voor het masterniveau, met duidelijker benoeming van de benodigde kennis en vaardigheden die nodig zijn voor de realisering van de genoemde kerncompetenties. Daarmee kan meer balans worden aangebracht tussen kennis/onderzoek en ondernemen/inspireren.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **voldoende**.

---

² ECBO: Educatief Centrum Beroeps Onderwijs

Standaard 2 Onderwijsleeromgeving

Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Dit hoofdstuk beschrijft de bevindingen, overwegingen en conclusies van het panel op het gebied van de onderwijsleeromgeving. De opleiding ontvangt voor deze standaard het oordeel **voldoende**.

Opzet programma

Het MPM-programma (60 EC) telt vier semesters en is opgebouwd langs drie leerlijnen: de kennislijn (20 EC), de reflectie-/vaardighedenlijn (12 EC) en de onderzoekslijn (28 EC) (zie bijlage 1). Studenten volgen circa achttien hoorcolleges, vijf tweedaagse conferenties, vier eendaagse seminars en een buitenlandse studiereis. Opdrachten en uitkomsten worden om de week besproken in de opleidingsgroepen. Opdrachten zijn gericht op verdiepende literatuurstudie en kleine onderzoeken en experimenten in de eigen praktijk. Het MPM-programma is praktijkgericht, competentie- en vraaggericht opgezet met aandacht voor congruentie met de beroepspraktijk en samenwerkend leren. Er is een ontwikkeling naar meer flexibilisering, zodat leerroutes nog beter kunnen worden afgestemd op het individu en de wensen van scholen.

Inhoud programma

Kennis

In de maandelijkse hoorcolleges verwerven de studenten een breder kader aan conceptuele perspectieven op leren, school-/onderwijsontwikkeling en de context van scholen. De colleges worden verzorgd door gastdocenten van ondermeer UvA, HvA en VU, die toonaangevende experts zijn in hun vakgebied. Zij behandelen actuele relevante (onderzoeks-)vraagstukken en laten op basis daarvan studenten reflecteren op de eigen organisatie en het eigen handelen. Tijdens de eendaagse seminars worden actuele thema's behandeld, bijvoorbeeld passend onderwijs, radicalisering, blended learning et cetera. Colleges en seminars worden voorafgegaan en gevolgd door literatuurstudie en verwerkingsopdrachten binnen de eigen onderwijspraktijk van de student. Uitkomsten worden gedeeld in de opleidingsgroepen. De WAR borgt de actualiteit en het niveau van de kennisbasis. In het laatste semester zijn de werkcolleges gericht op de synthese tussen de drie perspectieven (leren, school & omgeving en school- & onderwijsontwikkeling).

Het panel constateert dat het programma een stevige kenniscomponent bevat, die gebaseerd is op de ruime onderwijs- en onderzoekservaring van (gast)docenten en het gebruik van internationale literatuur. Studenten ervaren de colleges en seminars als verrijkend en leerzaam.

Beroepsvaardigheden

In de leergroepen worden tweewekelijks de resultaten van verwerkingsopdrachten besproken. Studenten vormen elkaars critical friends en er ontstaat er peer learning. In de groepen reflecteren studenten op ervaringen en bespreken leeropbrengsten, inclusief de tussenproducten van de onderzoekslijn.

Uit de gesprekken constateert het panel dat de leergroepbijeenkomsten zeer belangrijk zijn voor het aanleren van en reflecteren op de beroepsvaardigheden. Daar stimuleren en toetsen studenten en begeleiders elkaars inzet. Het panel vindt het positief dat daarbij ook aandacht wordt gegeven aan de zogenoemde 21st century skills en aan skills die nodig zijn om veranderprocessen in gang te zetten in de eigen onderwijsorganisatie. Dit kan de opleiding in het onderwijs- en leer materiaal meer benadrukken en daarbij aangeven wat het gewenste masterniveau is. Er wordt namelijk meer recht gedaan aan de kerncompetenties inspireren en ondernemen dan in eerste instantie uit de documentatie bleek.

Onderzoek

In de onderzoekslijn voeren studenten een praktijkgericht onderzoek uit aan de hand van een vraagstuk uit de eigen onderwijsomgeving. In het eerste jaar werken studenten dit thema uit de eigen praktijk uit in een onderzoeksplan en een interventie/implementatie van een onderwijsinnovatie. Het tweede jaar omvat de uitwerking van de onderzoeksmethode, het praktijkonderzoek en de verslaglegging. Studenten worden hierop voorbereid tijdens de vijf tweedaagse conferenties waar concrete onderzoeksinstrumenten worden behandeld en ingegaan wordt op de empirische cyclus van praktijkonderzoek. Studenten oefenen onderzoeksvaardigheden door verdiepende opdrachten in de eigen onderwijscontext die concrete tussenproducten opleveren. In eendaagse seminars wordt extra begeleiding geboden op het onderzoek en op reflectie.

Het panel heeft in het onderwijsmateriaal en in de studentproducten veel relevante en actuele onderzoeksthema's aangetroffen. De onderzoeksmatige onderbouw is nog wel voor verbetering vatbaar, duidelijk te beginnen bij de afbakening van de hoofd- en deelvragen en de inkadering van het onderzoek, met name voor het analyse-onderzoek. Vooral in de onderbouw van keuzes qua onderzoeksmethodologie, analysetechnieken en qua literatuurgebruik kunnen studenten meer en strakker worden aangestuurd en begeleid. De verhouding tussen interventie en onderzoek verdient extra aandacht, zoals de opleiding zelf ook aangeeft. Het panel snapt dat de reden waarom de opleiding is overgegaan naar de vijf papers als afsluiting van het onderzoek (zie ook standaard 4). Gevaar is dat hiermee het zicht op de samenhang dreigt te verdwijnen, mede door de vele tijd tussen het formuleren van de onderzoeksvraag, het vooronderzoek, de literatuurstudie en het interventieonderzoek. Het is niet altijd duidelijk wat nu het eindproduct (eindniveau) is; zo is bijvoorbeeld de verantwoording van methodologie of literatuur in een eerdere paper opgenomen.

Samenhang

Het panel constateert dat studenten de samenhang in het MPM-programma positief waarderen (NSE 3,75). Praktijk en theorie gaan hand in hand door de verwerkingsopdrachten, de uitwisseling in de opleidingsgroepen en door de eigen inbreng van studenten. Studenten werken met concrete praktijksituaties en studenten passen kennis en onderzoek toe in de eigen werkomgeving.

Het panel is van mening dat de samenhang sterker kan worden door duidelijker aan te geven hoe verworven kennis en vaardigheden bijdragen aan het verwerven van de kerncompetenties inspireren en ondernemen op masterniveau. Er gebeurt, zoals eerder geconstateerd, meer op deze punten dan uit de programmaomschrijvingen blijkt. Met meer expliciete formulering in het programma kan dit beter worden geborgd. In de syntheseopdracht aan het einde van de opleiding komt de samenhang goed tot uitdrukking. Dit waardeert het panel positief.

Internationalisering

In de buitenlandse studiereis verkennen studenten (vernieuwende) onderwijspraktijken in een ander land en leren daardoor hun eigen concrete onderwijspraktijk in een breder kader te plaatsen, ook door daarop te reflecteren met behulp van internationale literatuur en spiegeling aan de ervaring van de gastdocenten. Alle studenten nemen hier aan deel, met uitzondering van het incompany-cohort '13-'15. De studiereis wordt voorbereid in semester 2 (onderzoek naar gastland en voorbereiden leervragen). Deze voorbereiding wordt gewaardeerd in de reflectielijn. De studiereis-ervaringen worden verwerkt in een reflectieverslag, dat onderdeel uitmaakt van en gewaardeerd wordt in de reflectielijn van semester 3. De opleiding heeft contacten met het Bishop Grosseteste University in Lincoln en werkt aan samenwerking met universiteiten in Londen en in Finland.

Vormgeving van het programma

Didactisch concept

Het programma is opgezet volgens de ontwerpregels: gerichtheid op (beroeps)praktijkgericht, competentiegericht, vraaggericht (vanuit student en zijn werkomgeving) en gerichtheid op samenwerkend leren. De theorie wordt verbonden met de eigen werkcontext en –ervaringen van de studenten. In de professionele leergroepen zijn de studenten elkaars peers in een gezamenlijk proces van kennisontwikkeling gericht op het oplossen van problemen uit de beroepspraktijk van de studenten. Studenten worden betrokken bij de kwaliteitscriteria voor en de beoordeling van studentproducten (zelf- en peerbeoordeling als motor voor het leerproces).

Het panel herkent dit beeld uit de gesprekken met studenten. Het collectief leren in de professionele leergroepen staat centraal. Positief is daarbij dat studenten resultaten presenteren in de eigen werkomgeving.

Het panel is van mening dat de didactische visie eclecticisch is weergegeven vanwege de vele verschillende invalshoeken van waaruit het onderwijs inhoud en vorm krijgt en hoe keuzes tot stand komen (bijvoorbeeld inzake de te raadplegen literatuur bij praktijkonderzoek, de onderwerpen van dit onderzoek, de opdeling van dit onderzoek in vijf onderdelen en de gastdocenten die invliegen). Het didactisch concept van de opleiding zou meer vanuit een centrale visie kunnen worden opgebouwd. In het kader 'practice what you preach' ligt het in de rede dat de opleiding vanuit een helder didactisch concept werkt. De elementen van 21st century skills die zeker aanwezig zijn in de opleiding, kunnen duidelijker worden beschreven op masterniveau.

Begeleiding

Een opleidingsgroep wordt begeleid door twee/drie docenten/opleiders, onder wie er één is gepromoveerd. Studiebegeleiding krijgt veelal vorm in de leergroepen met een vaste mentor vanuit het vaste docententeam. Deze groepen worden zorgvuldig samengesteld en studenten voelen zich er veilig. Een leergroep kan een begeleider op locatie uitnodigen voor gerichte feedback. Studenten kunnen ook een beroep doen op individuele begeleiding. De mentor is het eerste aanspreekpunt en kan doorverwijzen naar bijvoorbeeld vak- of onderzoekexperts of bij persoonlijke vraagstukken naar decanen, studentpsychologen.

Het panel constateert uit gesprekken dat de docenten veel begeleiding bieden. Studenten waarderen dit en het maakt het zware programma voor hen studeerbaar.

Door de kleine omvang van de opleiding kent men elkaar. Knelpunten zijn snel bespreekbaar en er is ruimte voor maatwerk voor studenten.

Docenten

Het onderwijs wordt uitgevoerd door het vaste docententeam (vier tot zes docenten) en door gastdocenten (met name in de kennislijn). De vaste docenten zijn ook werkzaam in andere opleidingen of aan universiteiten en actief in onderzoeksprojecten. Gastdocenten brengen specifieke expertise en actualiteiten in.

Alle vaste docenten zijn minimaal doctorandus/master-opgeleid en een derde deel is tevens gepromoveerd. Bijna de helft van de docenten is eerstegraads bevoegd. Alle gastdocenten zijn gepromoveerd. Bijna de helft van de vaste docenten is in het bezit van een Basiskwalificatie Onderwijs. Conform HvA scholingsbeleid moeten alle examinatoren uiterlijk 2017 de basis- of seniorkwalificatie examinatoren (BKE/SKE) behalen. Jaarlijks worden scholingsafspraken gemaakt. Studenten zijn tevreden over de kwaliteit van de vaste en gastdocenten (NSE-scores 3,7 -4,1).

Het panel is van mening dat de MPM beschikt over gekwalificeerde docenten en opleiders die, samen met de gastdocenten, over goede kwaliteiten beschikken om het onderwijsprogramma vorm te geven op het gewenste masterniveau. Het panel heeft een bevlogen en enthousiast team en management aangetroffen.

Voorzieningen

De opleiding heeft geen opleidings specifieke voorzieningen. De opleiding wordt verzorgd vanuit het CNA en bijeenkomsten vinden plaats op centrale locaties in Amsterdam, Utrecht, Leusden en Amersfoort. In de digitale leeromgeving Blackboard vinden studenten de relevante onderwijsmaterialen en –regelingen. Het indienen van opdrachten verloopt ook via Blackboard en docenten dienen beoordelingen en feedback in via het Blackboard gradecenter. Via een inlog-account hebben studenten toegang tot de faciliteiten van de digitale bibliotheken van de Universiteit van Amsterdam en daarmee ruime toegang tot nationale en internationale publicaties. Het panel heeft geen specifieke signalen over de voorzieningen ontvangen van studenten. De plaatsing van de opleiding bij de andere masters zal afstemming vergen qua voorzieningen.

Conclusie

Het panel is van mening dat de MPM een aantrekkelijk opleidingsprogramma biedt voor studenten en het werkveld. De aansluiting op de drie kerncompetenties kan duidelijker worden aangegeven door bijvoorbeeld de bijdrage aan 21st century skills en de aandacht voor de benodigde softskills beter te expliciteren, het masterniveau vast te leggen en meetbaar te maken. Daarmee kan de balans tussen inspireren/ondernemen en kennis/onderzoek duidelijker worden gepresenteerd. Studenten kunnen meer gestimuleerd worden in de manier waarop ze literatuur en kennis verwerken in de onderzoekspapers.

Het programma is zwaar qua studeerbaarheid en de meerwaarde wordt duidelijke ervaren door student en werkveld. Het enthousiasme bij leidinggevend en bij docenten werkt stimulerend. De kwaliteit van het docententeam, inclusief gastdocenten, is goed. De kleine omvang zorgt ervoor dat docenten en studenten elkaar kennen en makkelijk kunnen bereiken. De leergroepen geven een duidelijke thuisbasis en stimulerende leeromgeving. Het didactisch concept kan van daaruit duidelijker worden ingericht.

Het panel is van mening dat er in het onderwijsprogramma veel waardevols gebeurt, maar dat dat niet altijd goed zichtbaar is in de documentatie.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **voldoende**.

Standaard 3 Toetsing

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Dit hoofdstuk beschrijft de bevindingen, overwegingen en conclusies van het panel op het gebied van toetsing. De opleiding ontvangt voor deze standaard het oordeel **voldoende**.

Toetskaders of Toetsbeleid, toetssysteem

Het toetsbeleid van MPM is vastgelegd in het *Toetsplan PM 2015* en is afgestemd op het HvA-toetsbeleid. Het toetsbeleid sluit aan op het onderwijsconcept en is gericht op het beoordelen in hoeverre de competenties worden gerealiseerd. In de opdrachten moeten studenten de praktijk vanuit de theorie analyseren of een vanuit de theorie beargumenteerde praktijkinterventie ontwikkelen. Afsluitende toetsen van modules zijn in de vorm van producten die relevant zijn voor de eigen organisatie en collega's van de studenten. Daarom worden een aantal toetsopdrachten ook mede bekeken en becommentarieerd door leidinggevenden of collega's.

In de leergroep worden de beoordelingscriteria vooraf besproken. Dit verhoogt het kwaliteitsbewustzijn en de competentie om elkaars werk te beoordelen en van feedback te voorzien. Er is sprake van peer review.

Het panel constateert, uit het Toetsplan en de gesprekken, dat het Toetsplan en de toetsopzet van de onderzoeksleerlijn recent zijn herzien. De onderzoeksleerlijn is meer gericht op interventieonderzoek met probleemanalyse en is uitgebreid qua aantal te ondernemen activiteiten en de neerslag daarvan in op te leveren papers. De eerdere opzet met analyse-onderzoek en interventie-onderzoek was te omvangrijk en deed geen recht aan het onderzoekend leren handelen. Het panel begrijpt de reden voor deze nieuwe opzet, maar vraagt wel blijvende aandacht voor het masterniveau van het onderzoeksprogramma en voor een stevige onderzoeksmatige onderbouwing en verantwoording van gemaakte keuzes in de onderzoeksleerlijn (zie ook standaard 2 en 4).

Toetsuitvoering instrumenten, beoordeling, feedback

De opleiding hanteert een mix van toetsvormen, zowel integratief (zelf- en peerassessment) als bij te beoordelen producten (essays, verslagen, presentaties en reflecties). De summatieve beoordeling is gekoppeld aan de schriftelijke opdrachten, waaronder reflecties. In de kennislijn zijn dit drie opdrachten aan het einde van de eerste drie semesters in de vorm van het schrijven van essays. Semester vier wordt afgerond met een gezamenlijke creatieve opdracht. De essays en de opdracht worden door twee onafhankelijke beoordelaars separaat getoetst. De vier opdrachten van de reflectie- en vaardighedenlijn moeten voldoen aan de gestelde voorwaarden en worden door de begeleider getoetst. De onderzoekslijn wordt getoetst door middel van vijf papers: 1. Onderzoeksplan, 2. en 3. Uitwerking onderzoeksplan, 4. en 5. Uitwerking en evaluatie van een interventie en het onderzoek naar de interventie.

De papers worden separaat beoordeeld door twee onafhankelijke beoordelaars. Elke toets kan één keer per jaar worden herkanst.

Het panel heeft tijdens het visitatiebezoek diverse toetsen en studentproducten ingezien en constateert dat er een stevige basis aan toetsinstrumenten wordt gehanteerd die past bij de opzet en inhoud van het onderwijsprogramma. Wel merkt het panel op dat er veel schriftelijke eindtoetsen zijn, waarmee moeilijk is te traceren waar essentiële vaardigheden en houdingsaspecten op eindniveau worden getoetst. Het panel geeft de opleiding in overweging om een eindassessment met een vorm van mondelinge verdediging te hanteren als tegenwicht voor de vele schriftelijke toetsen en ter verduidelijking van het bereiken van de kerncompetenties ondernemen en inspireren. Verder adviseert het panel om in de beoordelingsrubrics het professionele masterniveau duidelijker te benoemen, naast de gerichtheid op het afdekken van de competenties en het doorlopen van de empirische onderzoekscyclus.

Borging kwaliteit toetsing

Beoordeling en begeleiding van eindopdrachten zijn altijd gescheiden. Daarbij geldt dat deze eindopdrachten door twee beoordelaars worden bekeken. Examinatoren wisselen hun beoordelingen en ervaringen uit in kalibratiesessies om de betrouwbaarheid van de beoordelingen te vergroten. De validiteit van de toetsen is vast onderwerp tijdens opleidersvergaderingen. Dit kan leiden tot aanpassingen in de rubrics of in de opdrachtformuleringen. De rubrics en toetscriteria zijn vooraf doorgesproken in de leergroepen. Dit vergroot de transparantie en betrouwbaarheid van de beoordelingen.

De examencommissie waarborgt de kwaliteit van de toetsing en het afstuderen. Ze stelt de toetsuitkomsten vast, kent de studiepunten toe, reikt diploma's uit, wijst examinatoren aan, behandelt verzoeken tot vrijstelling en handelt specifieke verzoeken af. Een toetscommissie, gemandateerd door de examencommissie, ziet toe op naleving van het toetsplan en controleert steekproefsgewijs de kwaliteit van de toetsen. Dit leidt desgewenst tot aanpassing van rubrics. Per studiejaar 2015-2016 is de examencommissie opgegaan in de gezamenlijke examencommissie voor alle DOO-masteropleidingen.

De opleiding werkt aan verbetering van de toetskwaliteit door de eis dat vanaf 2017 alle opleiders moeten beschikken over een Basis- of senior kwalificatie Examinering (BKE/SKE). Ook zal een beoordelaarspoule worden opgezet samen met de andere masteropleidingen van het DOO.

Conclusie

Het panel constateert dat de opleiding een goede basis aan toetsinstrumenten hanteert en de toetsing van de onderzoekslijn heeft gewijzigd en het gebruik van rubrics heeft aangescherpt. Dit zijn goede ontwikkelingen die met de overgang naar de HvA-DOO verder doorgezet kunnen worden. Het panel adviseert de rubrics door te ontwikkelen met duidelijker indicatoren voor het masterniveau en geeft ter overweging een mondeling eindassessment in te zetten om handelingsgerichte competenties ook meer verbaal te toetsen.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **voldoende**.

Standaard 4 Gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Dit hoofdstuk beschrijft de bevindingen, overwegingen en conclusies van het panel op het gebied van het gerealiseerde niveau. De opleiding ontvangt voor deze standaard het oordeel **voldoende**.

Producten van afgestudeerden

De drie kerncompetenties worden in meerdere onderwijseenheden en beroepsproducten getoetst op eindniveau. In de kennislijn laten studenten zien dat zij het eigen handelen kunnen verbinden met conceptuele perspectieven. Met de producten van de reflectielijn tonen studenten dat zij kunnen reflecteren op masterniveau en kennis kunnen toepassen. Het onderzoekend vermogen komt tot uiting in de vijf papers van de onderzoekslijn. Studenten slagen als alle essays en papers met een voldoende zijn afgerond.

Het panel heeft van vijftien afgestudeerden eindwerkproducten uit de kennis- en onderzoekslijn opgevraagd en ingekeken, inclusief de beoordelingen, reflectie en feedback. Van alle studenten zijn de onderzoekspapers 1, 4 en 5 aangeleverd (onderzoeksplan en uitvoering en verslaglegging onderzoek). Voor de kennislijn is per essay een selectie van vijf werkstukken bekeken verspreid over de vijftien afstudeerders. Hiermee heeft het panel een goed en breed beeld gekregen van de afstudeerproducten. Tijdens de bezokedag lagen diverse studentproducten ter inzage, waaronder een viertal voorbeelden van de afsluitende syntheseopdracht.

Het panel oordeelt dat de afstudeerdossiers over het geheel genomen voldoen aan het masterniveau, gezien de onderwerpen, uitwerking en verslaglegging. Uit de studentdossiers blijkt dat studenten actuele thema's uit het werkveld oppakken, bijvoorbeeld zelfgestuurd leren, opbrengstgericht werken, niveaudifferentiatie, professionele leergemeenschappen et cetera. Dit zijn waardevolle onderwerpen voor zowel de student als zijn werkomgeving. Daarmee wordt goed tegemoet gekomen aan de individuele leerbehoeften en lokale veranderagenda van scholen. Studenten kunnen, in samenspraak met hun werkgever, eigen accenten aanbrengen. Wel zit het panel iets lager met de beoordeling van producten van studenten dan de opleiding. Het panel heeft bij twee afstudeerdossiers nadere toelichting gevraagd op de opzet, begeleiding en beoordeling. Bij één dossier bleven er twijfels over het niveau en de inhoud; daarmee blijft de opleiding binnen de kaders van de NVAO.

De studenten produceren leesbare stukken en werken gestructureerd aan een probleem/vraagstuk. Het enthousiasme vanuit de leergroepen draagt daar duidelijk aan bij. Het panel adviseert dat studenten in werkstukken meer aandacht geven aan de balans tussen inspireren en kennis/onderzoek en wat dat betekent voor het aanvliegen van onderzoek en de keuzes in de uitwerking van de onderzoeksmethodologie. Het panel adviseert de begeleiding op de verantwoording van keuzes door studenten een tandje scherper te stellen, zodat de keuze van onderwerpen, methoden, technieken en de theoretische onderbouwing meer systematisch en met meer diepgang worden verantwoord in de verslagen. Op dit punt valt nog winst te boeken. De begeleiding kan ook strakker sturen op het daadwerkelijk benutten van de kennis in het onderzoek en op de onderbouwing van de keuze van concrete onderzoeksmethoden.

Het panel heeft daar vertrouwen in aangezien dit al onderwerp van gesprek is en de nieuwe positionering van de MPM bij de masteropleidingen en het kenniscentrum van HvA-DOO, daaraan positief zal bijdragen.

Uit voorgaande standaarden heeft het panel al geadviseerd om de toetsing en beoordeling van skills en vaardigheden expliciet(er) te evalueren en te overwegen of een mondeling eindassessment meerwaarde biedt.

Functioneren afgestudeerden

Uit gesprekken en evaluatiegegevens blijkt dat afgestudeerden van de nog jonge opleiding actief zijn in beroepsverenigingen (CoMN, ECBO, Beroepsvereniging MBO en de Onderwijscoöperatie). Studenten spreken overtuigend over inspireren en ondernemen en over onderzoek en de doorwerking daarvan in de eigen schoolorganisaties.

In gesprekken met alumni en werkveldvertegenwoordigers wordt bevestigd dat de opleiding verandering teweegbrengt bij studenten en in het werkveld, zowel op persoonlijk niveau als op het niveau van de organisatie. Het panel is van mening dat de MPM 'change agents' opleidt, die vanuit hun kennisbasis in staat zijn verbeteringen in onderwijssituaties in gang te zetten.

Conclusie

Het panel constateert dat de afstudeerdossiers het gewenste masterniveau weerspiegelen en blijf geven van het behalen van de kerncompetenties. Laatsteblijkt ook uit het functioneren van afgestudeerden in de beroepspraktijk en hun bijdragen in beroepsverenigingen. Het panel adviseert in de begeleiding strakker te sturen op de verantwoording van de methodologische aanpak bij het praktijkonderzoek en onderbouwing van keuzes vanuit de kennisbasis. De nieuwe positionering, naast de masteropleidingen en het kenniscentrum van DOO, zullen daaraan zeker een positieve bijdrage kunnen leveren.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **voldoende**.

Eindoordeel over de opleiding

Oordelen op de standaarden

Het visitatiepanel komt tot de volgende oordelen op de standaarden:

Standaard	Oordeel
<i>Standaard 1 Beoogde eindkwalificaties</i>	Voldoende
<i>Standaard 2 Onderwijsleeromgeving</i>	Voldoende
<i>Standaard 3 Toetsing</i>	Voldoende
<i>Standaard 4 Gerealiseerde eindkwalificaties</i>	Voldoende

Weging en conclusie

Het panel heeft een masteropleiding Professioneel Meesterschap bezocht, waar met veel enthousiasme over wordt gesproken door studenten, docenten en het werkveld. Studenten en afgestudeerden maken een verandering door, verdiepen hun kennis en handelingsrepertoire en ontwikkelen meer zelfvertrouwen om onderwijssituaties te onderzoeken en te verbeteren. De MPM biedt veel en wordt verzorgd door bevlogen docenten en management. Het panel is van mening dat dit nog beter in de opzet en uitwerking van het opleidingsprogramma tot uiting kan komen en dat dit de groeifocus zou moeten zijn voor de komende jaren. De opleiding dient daarnaast haar processen en doelstellingen beter protocolleren, zodat dit beter kan worden gepresenteerd naar studenten en externen. De opleiding moet in de komende fase doorgroeien, zeker in de nieuwe setting binnen DOO, en dat vereist meer afstemming en schriftelijke vastlegging.

Het panel komt tot het eindoordeel voldoende voor een opleiding, die in de nieuwe constellatie verder kan ontwikkelen. Het panel heeft, gezien de aanwezige expertise en verbetergerichtheid, het vertrouwen dat dit goed zal worden opgepakt.

Het visitatiepanel beoordeelt de kwaliteit van de bestaande hbo-masteropleiding Professioneel Meesterschap van Hogeschool van Amsterdam als **voldoende**. Dit oordeel is gewogen volgens de beslisregels van de NVAO.

Aanbevelingen

Het panel geeft de opleiding de volgende aanbevelingen mee om de verdere ontwikkeling van de opleiding MPM te steunen:

Algemeen

- Geef aandacht aan de explicitering en presentatie van doelen en kernprocessen in onderlinge samenhang. Daarmee zal de navolgbaarheid worden versterkt: 'beschrijf wat je doet en doe wat je beschrijft'.
- Werk het didactisch concept verder uit met heldere omschrijving op meso- en microniveau.

Standaard 1

- Werk aan de verdere ontwikkeling van de relatie tussen de drie kerncompetenties (inspireren, ondernemen en onderzoeken) en leg de exacte indicaties voor het masterniveau vast. Nu de opleiding anders wordt gepositioneerd binnen de HvA-afdeling met educatieve masteropleidingen, kan scherper worden benoemd wat de professionele master behelst. Daarmee kan meer balans worden aangebracht tussen kennis/onderzoek en ondernemen/inspireren.
- Versterk de opleidingsprofilering op de relevante en actuele thema's die studenten onderzoeken, veelal gelinkt aan de 21st century skills. Met deze thema's kunnen studenten daadwerkelijk iets teweegbrengen in de schoolorganisatie en een vliegwiel vormen voor verandering op de scholen.
- Verbreed de betrokkenheid vanuit het werkveld van primair en voortgezet onderwijs.

Standaard 2

- Benadruk in het onderwijsmateriaal meer het doel en de uitwerking van de kerncompetenties inspireren en ondernemen.
- Leg het didactisch concept dat de opleiding voorstaat helder vast en werk dit uit in heldere modulehandleidingen. Zet het fenomeen 'leergroep' krachtiger neer als een belangrijke pijler van het didactisch concept.
- Versterk de aandacht voor de onderzoeksmatige/methodologische onderbouwing van keuzes bij het praktijkonderzoek en de verwerving en verwerking van kennis. De lijnen kunnen strakker wat betreft de afbakening van hoofd- en deelvragen, het gebruik van literatuur en de inkadering van het onderzoek.

Standaard 3

- Ontwikkel de rubrics meer opleidingsspecifiek met duidelijker indicatoren voor het professioneel masterniveau en geeft ter overweging een mondeling eindassessment in te zetten om handelingsgerichte competenties ook meer verbaal te toetsen.
- Overweeg in de eindbeoordeling meer de nadruk te leggen bij het eindproduct van het interventieonderzoek in plaats van een verspreiding over vijf papers.
- Maak in de eindbeoordeling duidelijk onderscheid tussen de beoordeling van de interventie en de beoordeling van het onderzoek.

- Leg duidelijker vast wat de individuele beoordeling is bij het eindproduct van een grote leergroep (onder andere bij de syntheseopdracht).

Standaard 4

- Stuur met de begeleiding strakker aan op de verantwoording van methodologische aanpak van het onderzoek en op de onderbouwing van keuzes vanuit de kennisbasis.

Bijlagen

Bijlage 1 Eindkwalificaties van de opleiding

A. De beoogde eindkwalificaties

De master Professioneel Meesterschap is gerelateerd aan twee competentieprofielen:

1. een competentieprofiel ontwikkeld door het NiME, dat tot stand kwam na een uitgebreide veldraadpleging en dat mikt op drie specifieke kerncompetenties, namelijk *Ondernemen*, *Onderzoeken* en *Inspireren*, uitgewerkt in 21 indicatoren;

2. een competentieprofiel ontwikkeld door de HBO-raad, dat de basis vormt voor de landelijke Masters *Leren en Innoveren* (MLI)³.

Ad. 1: Toen de opleiding ontwikkeld werd in 2010, gebeurde dat door de drie genoemde NiME-kerncompetenties te operationaliseren tot 21 concrete indicatoren, als antwoord op de vraag: welk professioneel gedrag vertoont een docent die op ondernemende, onderzoekende en inspirerende wijze handelt? (zie verder bijlage 1a) Dat leverde het volgende overzicht op:

Ondernemend handelen: initiatieven nemen tot innovaties, experimenten en verbeteringen in het eigen handelen waarbij de praktijk van het eigen handelen binnen de les en de schoolorganisatie wordt verbonden met theoretische concepten rond (vak)didactiek, pedagogiek en onderwijskunde en met maatschappelijke ontwikkelingen. (zie verder bijlage 1b) Dit is vertaald naar de volgende (te toetsen) indicatoren:

- 1.1 *het expliciet verbinden van bestaand vakmanschap en visie met onderliggende concepten en theorieën;*
- 1.2 *het ter discussie stellen en onderzoeken van vanzelfsprekendheden en aannames in het handelen binnen de klas en binnen de school;*
- 1.3 *het plaatsen van het eigen handelen in bredere maatschappelijke ontwikkelingen;*
- 1.4 *het vertalen van eigen vakmanschap en visie, van pedagogisch didactische concepten en theorieën, van de lokale context van de school en leerlingen en van maatschappelijke ontwikkelingen naar onderbouwde nieuwe aanpakken en methodieken;*
- 1.5 *het uitbreiden van het conceptuele referentiekader door het zelfstandig bestuderen van publicaties rond wetenschappelijk onderzoek.*

Onderzoekend handelen: innovaties, experimenten en verbeteringen in het eigen handelen ondersteunen door en baseren op praktijkonderzoek binnen de eigen schoolcontext. Dit is vertaald naar de volgende indicatoren:

- 2.1 *het kunnen lezen en duiden van uitkomsten van onderzoek;*
- 2.2 *het analyseren van relevante praktijkvragen binnen school- en lespraktijk en het vertalen naar hanteerbare en onderzoekbare vraagstellingen voor (ontwerpgericht) onderzoek;*
- 2.3 *het theoretisch en empirisch onderbouwen van de probleemanalyse;*
- 2.4 *het op basis van deze probleemanalyse maken van een ontwerp dat toegepast kan worden binnen de eigen schoolorganisatie/context;*
- 2.5 *het maken en uitvoeren van een onderzoeksopzet om de effectiviteit van het ontwerp te onderzoeken;*
- 2.6 *het maken van een implementatieplan om het definitieve ontwerp te implementeren binnen de eigen lessituatie en school;*

---

³ Per 2014 worden masteropleidingen per cluster gevisiteerd. De master Professioneel Meesterschap heeft zich daartoe aangesloten het landelijk netwerk van de Leren en Innoveren-masters. Vanwege een fors verschil in accreditatievervaldata in het cluster gaat Professioneel Meesterschap eerst nog een keer individueel op voor heraccreditatie.

- 2.7 *het delen van de resultaten van het praktijkonderzoek met collega's binnen en buiten de eigen school;*
- 2.8 *het verbeteren van de eigen aanpak van onderzoeksmatig handelen door kennis te nemen van onderzoek door anderen.*

Inspirerend handelen: een bijdrage leveren aan innovatie- en implementatieprocessen binnen de school en aan de professionaliteit van collega's binnen de school. Dit is vertaald naar de volgende indicatoren:

- 3.1 *het gebruiken van recente en belangwekkende modellen van (school)organisatie, (school)management, schoolcultuur, schoolontwikkeling en onderwijsinnovaties met de daarbij behorende implementatiestrategieën;*
- 3.2 *het op basis van deze modellen beoordelen van de effectiviteit en geschiktheid van gehanteerde implementatiemodellen;*
- 3.3 *het toepassen van opbrengsten van (eigen) onderzoek bij schoolinnovaties;*
- 3.4 *het op een systematische manier initiëren, ontwerpen, implementeren en borgen van innovaties in de lespraktijk of schoolorganisatie;*
- 3.5 *het geven van leiding aan innovatieprocessen;*
- 3.6 *het gebruiken van verworven kennis en inzichten om collega's te inspireren;*
- 3.7 *het ondersteunen van collega's bij innovatie en implementatie binnen de school, en*
- 3.8 *het gebruiken van ervaringen met innovatie-aanpakken om de effectiviteit van innovatie-aanpakken binnen de school te vergroten.*

Ad. 2: Parallel aan de ontwikkeling van de master Professioneel Meesterschap werden door andere opleidingsinstituten de masters *Leren en Innoveren* verder ontwikkeld. Dat gebeurde op basis van een naar masterniveau uitgewerkt profiel van de zeven SBL-competenties. Inmiddels zijn er meerdere aanbieders van de master *Leren en Innoveren*. Per 1 juni 2014 is als gevolg van de inwerkingtreding van de Wet versterking kwaliteitswaarborgen hoger onderwijs de verplichting van kracht geworden om opleidingen in het hoger onderwijs te laten visiteren in visitatiegroepen. Visitatiegroepen zijn opleidingen met een vergelijkbare onderwijshoud die door één visitatiecommissie worden beoordeeld. De master Professioneel Meesterschap behoort tot de visitatiegroep HBO *Leren en innoveren*. Het is daarom van belang te expliciteren hoe de oorspronkelijke NiME kerncompetenties en indicatoren zich verhouden tot de MLI-competenties. In onderstaand schema wordt duidelijk hoe de beide profielen zich tot elkaar verhouden; hoe ze vergelijkbaar zijn en tegelijk ook onderscheidend zijn. In het schema zijn in de bovenste regel (horizontaal) de zeven MLI-competenties opgenomen. Verticaal staan de drie NiME-kerncompetenties. De getallen in het schema corresponderen met de indicatoren in het lijstje hierboven. Zo wordt niet alleen zichtbaar dat de beide sets dekkend zijn, maar ontstaat ook een schema dat helpt bij de verdere vertaling van de indicatoren naar onderwijseenheden. Voor de volledigheid zijn ook die onderwijseenheden vast in dit schema opgenomen. Verderop in dit document worden deze verder uitgewerkt en wordt uitgelegd wat de codes betekenen. Voor alle duidelijkheid: in deze indeling gaat het om accenten: gezien het integrale karakter van de opleiding is er geen strikte scheiding tussen de verschillende competenties.

B. Schema Relatie eindtermen, NiME en MLI

	Interpersoonlijk	Pedagogisch	Didactisch	Organisatorisch	Team	Omgeving	Reflectie&Onderzoek
<p>Comp.MLI</p> <p>De master:</p> <p>kerncompetenties</p> <p>NiME</p>	<p>... heeft oog voor zijn eigen rol in de schoolorganisatie en in veranderingsproce-sen en kan zo nodig zijn handelingen variëren.</p>	<p>... is in staat op basis van zijn pedagogische kennis het leerproces van leerlingen te optimaliseren en de effectiviteit van veran-dering en m.b.t. het pedagogische klimaat op school en de leerprestaties van leerlingen te beoordelen en te verbeteren.</p>	<p>... is in staat om systematisch de effectiviteit en de kwaliteit van het bestaande onderwijs te beoordelen. Hij initi-eert nieuwe werkvor-men, materiaalont-wikkeling, begelei-dingsmodellen en toetsvormen, beho-rend bij onderwijs-veranderingen. Hij kan daarbij ook collega's begeleiden en scholen.</p>	<p>... weet onderwijs-veranderingen doelgericht en met gevoel voor verhou-dingen te begeleiden.</p>	<p>... draagt bij aan het creëren en organiseren van leergemeenschappe n binnen de school, gericht op concrete gedeelde en gedragen resultaten en zelfsturing van het team.</p>	<p>... herkent en erkent de belangen van externe betrokkenen bij het onderwijs en (veranderingsproce-sen binnen) school en kan hier evenwichtig mee omgaan.</p>	<p>... is zich bewust van zijn taken en bevoegdheden en zijn verantwoordelijk-heid richting leerlingen, ouders en collega's en zijn kwetsbare positie daarin. Hij is in staat om het bestaande onderwijs en veranderingen adequaat te voorzien van onderzoek om "evidence" op te bouwen met betrekking tot de leereffecten van zijn onderwijs op korte en lange termijn.</p>
<p>Is ondernemend: initiatieven nemen tot innovaties, experimenten en verbeteringen in het eigen handelen waarbij de praktijk van het eigen handelen binnen de les en de school-organisatie wordt verbon-den met theoretische con-cepten rond (vak) didactiek, pedagogiek en onderwijs-kunde en met maatschappe-lijke ontwikkelingen.</p>		<p>Is vertaald in indic.: 1.1, 1.2, 1.3; 1.4, 1.5</p> <p>Krijgt accent in on-derwijseenheden: R&V3 en K3</p>	<p>Is vertaald in indic.: 1.1, 1.2, 1.4, 1.5</p> <p>Krijgt accent in on-derwijseenheden: R&V1 & K1</p>	<p>Is vertaald in indic.: 1.1, 1.2, 1.4, 1.5</p> <p>Krijgt accent in on-derwijseenheden: R&V2 en K2</p>		<p>Is vertaald in indic.: 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5</p> <p>Krijgt accent in on-derwijseenheden: R&V3 en K3</p>	
<p>Is onderzoekend: innovaties, experimenten en</p>							<p>Is vertaald in indic.: 2.1 tm 2.8</p>

verbeteringen in het eigen handelen ondersteunen door en baseren op praktijkonderzoek binnen de eigen school-context.							Krijgt accent in onderwijseenheden: O1 en O2
Is inspirerend: een bijdrage leveren aan <i>innovatie- en implementatieprocessen</i> binnen de school en aan de professionaliteit van collega's binnen de school.	Is vertaald in indic.: 3.6, 3.7 Krijgt accent in onderwijseenheden: R&V 1-4			Is vertaald in indic.: 3.3, 3.4, 3.5, 3.8 Krijgt accent in onderwijseenheden: K2 & K4	Is vertaald in indic.: 3.1, 3.2, 3.3, 3.6, 3.7 Krijgt accent in onderwijseenheden: K2 & K4		

C. Verantwoording niveau eindkwalificaties.

Dublin descriptoren	Ondernemend handelen	Onderzoekend handelen	Inspirerend handelen
<p>a. Kennis en inzicht Heeft aantoonbare kennis en inzicht die, gebaseerd op de kennis en het inzicht op het niveau van Bachelor, deze overtreffen en/of verdiepen, alsmede een basis of een kans bieden om een originele bijdrage te leveren aan het ontwikkelen en/of toepassen van ideeën, vaak in onderzoeksverband</p>	<p>1.1. <i>het expliciet verbinden van bestaand vakmanschap en visie met onderliggende concepten en theorieën</i></p>	<p>2.1. <i>het kunnen lezen en duiden van uitkomsten van onderzoek</i></p>	<p>3.1. <i>het gebruiken van recente en belangwekkende modellen van (school)organisatie, (school) management, schoolcultuur, schoolontwikkeling en onderwijs-innovaties met de daarbij behorende implementatiestrategieën</i></p>
<p>b. Toepassen kennis en inzicht Is in staat om kennis en inzicht en probleemoplossende vermogens toe te passen in nieuwe of onbekende omstandigheden binnen een bredere (of multidisciplinaire) context die gerelateerd is aan het vakgebied; is in staat om kennis te integreren en met complexe materie om te gaan.</p>	<p>1.4. <i>het vertalen van eigen vakmanschap en visie, van pedagogisch didactische concepten en theorieën, van de lokale context van de school en leerlingen en van maatschappelijke ontwikkelingen naar onderbouwde nieuwe aanpakken en methodieken</i></p>	<p>2.2. <i>het analyseren van relevante praktijk-vragen binnen school- en lespraktijk en het vertalen naar hanteerbare en onderzoekbare vraagstellingen voor (ontwerpgericht) onderzoek</i> 2.3. <i>het theoretisch en empirisch onderbouwen van de probleem-analyse</i> 2.4. <i>het op basis van deze probleem-analyse maken van een ontwerp dat toegepast kan worden binnen de eigen schoolorganisatie/ context;</i> 2.5. <i>het maken en uitvoeren van een onderzoeksopzet om de effectiviteit van het ontwerp te onderzoeken.</i></p>	<p>3.3. <i>het toepassen van opbrengsten van (eigen) onderzoek bij schoolinnovaties</i> 3.4. <i>het op een systematische manier initiëren, ontwerpen, implementeren en borgen van innovaties in de lespraktijk of schoolorganisatie</i></p>
<p>c. Oordeelsvorming Is in staat om oordelen te formuleren op grond van onvolledige of beperkte informatie en daarbij rekening te</p>	<p>1.2. <i>het ter discussie stellen en onderzoeken van vanzelfsprekendheden en aannames in het handelen binnen de klas en binnen</i></p>	<p>2.2. <i>het analyseren van relevante praktijk-vragen binnen school- en lespraktijk en het vertalen naar hanteerbare en onderzoekbare</i></p>	<p>3.2. <i>het op basis van deze modellen beoordelen van de effectiviteit en geschiktheid van gehanteerde implementatiemodellen</i></p>

houden met sociaal-maatschappelijke en ethische verantwoordelijkheden, die zijn verbonden aan het toepassen van de eigen kennis en oordelen.	<i>de school</i>	<i>vraagstellingen voor (ontwerpgericht) onderwijsonderzoek</i> <i>2.4. het op basis van deze probleem-analyse maken van een ontwerp dat toegepast kan worden binnen de eigen schoolorganisatie/context</i>	
d. Communicatie Is in staat om conclusies, alsmede de kennis, motieven en overwegingen die hieraan ten grondslag liggen, duidelijk en ondubbelzinnig over te brengen op een publiek van specialisten of niet-specialisten.	<i>1.3. het plaatsen van het eigen handelen in bredere maatschappelijke ontwikkelingen</i>	<i>2.6. het maken van een implementatieplan om het definitieve ontwerp te implementeren binnen de eigen lessituatie en school</i> <i>2.7. het delen van de resultaten van het praktijkonderzoek met collega's binnen en buiten de eigen school</i>	<i>3.3. het geven van leiding aan innovatieprocessen</i> <i>3.4. het gebruiken van verworven kennis en inzichten om collega's te inspireren</i> <i>3.5. het ondersteunen van collega's bij innovatie en implementatie binnen de school</i>
e. Leervaardigheden Bezit de leervaardigheden die hem of haar in staat stellen een vervolgstudie aan te gaan met een grotendeels zelfgestuurd of autonoom karakter.	<i>1.5. het uitbreiden van het conceptuele referentiekader door het zelfstandig bestuderen van publicaties rond wetenschappelijk onderzoek</i>	<i>2.8. het verbeteren van de eigen aanpak van onderzoeksmatig handelen door kennis te nemen van onderzoek door anderen</i>	<i>3.6. het gebruiken van ervaringen met innovatieaanpakken om de effectiviteit van innovatieaanpakken binnen de school te vergroten</i>

De studenten in de opleiding Professioneel Meesterschap beschikken allemaal over een relevante bacheloropleiding en ruime ervaring in het werkveld. De toegevoegde waarde van het masterniveau zit hem met name in de toerusting om met complexe problemen om te gaan. Dat komt vooral tot uiting in de aard van de stof en van de opdrachten. Die doen een groot beroep op het conceptuele vermogen van de student. Het gaat daarbij zowel om receptieve vaardigheden (bijv. het kunnen lezen en duiden van wetenschappelijke literatuur) als productieve vaardigheden (bijvoorbeeld het kunnen maken van een synthese aan de hand van verschillende bronnen). Een ander verschil is dat waar een (HBO) bachelor grotendeels *hands-on* is, hier geldt dat de student – in de verwerking van concepten – veelal zelf de vertaling naar professioneel handelen moet maken. Het duidelijkst komt het verschil met de bacheloropleiding tot uiting in de onderzoekslijn. Niet alleen is het onderzoek kwantitatief gezien van een andere orde (28 EC), ook wordt een veel groter beroep gedaan op de zelfstandigheid en academische vaardigheden van de student.

De zgn Dublindescriptoren beschrijven de standaarden voor het niveau van studies aan universiteiten en hogescholen in Europa. Hieronder wordt in algemene zin uitgewerkt hoe de kerncompetenties van de opleiding Master Professioneel Meesterschap zich tot die Dublin descriptoren verhouden; daarna volgt een matrix waarin schematisch is aangegeven hoe de Dublindescriptoren zich verhouden tot de kerncompetenties van de opleiding.

Kennis en inzicht: De Master heeft aantoonbare kennis en inzicht, gebaseerd op de kennis en het inzicht op het niveau van Bachelor en die deze overtreffen en/of verdiepen, alsmede een basis of een kans bieden om een originele bijdrage te leveren aan het ontwikkelen en/of toepassen van ideeën, vaak in onderzoeksverband.

In de competentie *Ondernemen* staat het *toepassen* van verworven inzichten in nieuwe situaties centraal. Dit dient gebaseerd te zijn op een geëxpliciteerde specialistische kennisbasis op het terrein van pedagogisch en (vak)didactisch handelen, waarin aansluiting gezocht is bij nieuwe ontwikkelingen en wetenschappelijke inzichten in het onderwijs. Tegelijk draagt de masterstudent Professioneel Meesterschap ook bij aan die kennisbasis doordat hij betrokken is bij praktijkonderzoek. Kennis die de masterstudent daarmee verwerft gebruikt hij om problemen en vragen in zijn beroepspraktijk te kunnen analyseren en te komen tot verbeteringen en vernieuwingen in zijn beroepspraktijk/ zijn vakgebied en om collega's te inspireren.

Toepassen kennis en inzicht: De Master is in staat om kennis en inzicht en probleemoplossende vermogens toe te passen in nieuwe of onbekende omstandigheden binnen een bredere (of multidisciplinaire) context die gerelateerd is aan het vakgebied; is in staat om kennis te integreren en met complexe materie om te gaan.

Het masterniveau krijgt vorm doordat afgestudeerden op een ondernemende en innovatieve manier om moeten kunnen gaan met wetenschappelijke kennis en inzichten bij het analyseren van praktijkproblemen, bij het evalueren en verbeteren van bestaande onderwijsaanpakken, bij het ontwerpen en evalueren van nieuwe onderwijsaanpakken en bij het vormgeven van implementatieprocessen. Daarbij wordt van de masterstudent verwacht een multidisciplinaire en systeemgerichte benadering te kiezen waarbij parallellen en verschillen gezocht worden met andere didactieken om zo te komen tot verbindingen en doorlopende leerlijnen tussen vakken.

Oordeelsvorming: De Master is in staat om oordelen te formuleren op grond van onvolledige of beperkte informatie en daarbij rekening te houden met sociaal-maatschappelijke en ethische verantwoordelijkheden, die zijn verbonden aan het toepassen van de eigen kennis en oordelen.

Van de afgestudeerde master Professioneel Meesterschap wordt verwacht dat hij verantwoordelijkheid neemt in het (aan)sturen van innovatie en implementatieprocessen vanuit gewogen oordelen, waarbij verbindingen gelegd wordt met de concrete context van de school en haar

maatschappelijke omgeving. Hieraan ontleent de afgestudeerde ook zijn gezag binnen de school. Het wegingsaspect wordt vooral geoefend in de onderzoekscompetentie; het beargumenteerd kunnen communiceren over dat oordeel wordt vooral geoefend in de inspiratiecompetentie.

Communicatie: De Master is in staat om conclusies, alsmede de kennis, motieven en overwegingen die hieraan ten grondslag liggen, duidelijk en ondubbelzinnig over te brengen op een publiek van specialisten of niet-specialisten.

Hier speelt met name de kerncompetentie Inspireren een belangrijke rol. De docent die binnen de master Professioneel Meesterschap wordt opgeleid, weet draagvlak te verwerven, toont leiderschap en heeft gezag. De afgestudeerde kan communiceren met verschillende partijen binnen en buiten de school. In die communicatie kan de afgestudeerde zich verantwoorden en keuze onderbouwen, informatie vertalen naar verschillende doelgroepen, inspireren, conflicten hanteren, adviseren, anderen betrekken en kennis delen via geschreven tekst en gesproken woord.

Leervaardigheden: De Master bezit de leervaardigheden die hem of haar in staat stellen een vervolgstudie aan te gaan met een grotendeels zelfgestuurd of autonoom karakter.

De afgestudeerde heeft zijn lerende houding verduurzaamd, kan op eigen kracht nieuwe ontwikkeling zich eigen maken en heeft als houding dat hij dit ook voortdurend wil doen. Hij maakt daarbij een expliciete koppeling met de context en veranderagenda op zijn werkplek. Ook in de reflectie op zijn eigen leerproces maakt de afgestudeerde een koppeling met de waarde die dit leerproces heeft voor anderen binnen de school.

Bijlage 2 Overzicht opleidingsprogramma

Onderwijseenheid ⁴	Werkvormen	Contact-uren	Toetsing indicatoren/ deelcompetenties:	Toetsvorm	E C	Blok of week ⁵	Bij deoltoetsen : wegingsfactor ⁶
K 1: perspectieven op leren	Hoor- en werkcolleges	40	1.1; 1.2; 1.4; 1.5	Syntheseopdracht, paper	5	Eind semester 1	Cijfer: min. 5.5
K 2: perspectieven op school- en onderwijsontwikkeling	Hoor- en werkcolleges	40	1.1; 1.2; 1.4; 1.5; 3.1; 3.2	Syntheseopdracht, paper	5	Eind semester 2	Cijfer: min. 5.5
K 3: perspectieven op school en omgeving	Hoor- en werkcolleges	40	1.1; 1.2; 1.3; 1.4; 1.5	Syntheseopdracht, paper	5	Eind semester 3	Cijfer: min. 5.5
K 4: synthese	Hoor- en werkcolleges	40	3.1; 3.2; 3.3; 3.4; 3.5; 3.8	Syntheseopdracht, werkstuk	5	Eind semester 4	Cijfer: min. 5.5
R&V ⁷ 1: perspectieven op leren	Intervisie, introspectie ⁸	10	1.2; 1.4; 3.6; 3.7	Reflectiever slag van activiteiten	3	Eind semester 1	Aan voorwaard en voldaan
R&V 2: perspectieven op school- en onderwijsontwikkeling	Intervisie, introspectie	10	1.2; 1.4; 3.6; 3.7	Reflectiever slag van activiteiten	3	Eind semester 2	Aan voorwaard en voldaan
R&V 3: perspectieven op school en omgeving	Intervisie, introspectie	10	1.2; 1.4; 3.6; 3.7	Reflectiever slag van activiteiten	3	Eind semester 3	Aan voorwaard en voldaan
R&V 4: synthese	Intervisie, introspectie	10	(reflectie op) alle deelcompetenties	Reflectiever slag van activiteiten	3	Eind semester 4	Aan voorwaard en voldaan

⁴ K staat voor Kennislijn; R&V is Reflectie & Vaardighedenlijn; O is Onderzoekslijn

⁵ De herkansing is steeds binnen twee maanden

⁶ NB: er is geen wegingsfactor: alle onderdelen moeten voldoende zijn; alle resultaten worden op de eindcijferlijst vermeld.

⁷ R&V bestaat uit activiteiten en de reflectie daarop

⁸ Gebeurt individueel en in de opleidingsgroepen

O 1: oriëntatie en plan	Workshops, intervisie	40	2.1; 2.2; 2.3	Onderzoeks plan	1 4	Eind semester 2	Cijfer: min. 5.5
O 2: uitwerking en uitvoering ⁹	Workshops, intervisie	40	2.4; 2.5; 2.6; 2.7; 2.8	Onderzoeks verslag	1 4	Eind semester 4	Cijfer: min. 5.5

---

⁹ De student voert een interventie uit en onderzoekt die. De interventie vindt plaats op de werkplek en maakt in die zin – volgens de definitie van artikel 7.27 van de WHW – deel uit van het verrichten van werkzaamheden tijdens het volgen van de opleiding. Het betreft dus werkzaamheden waar studiepunten aan zijn verbonden.

Bijlage 3 Rendementen

Rendement opleiding							
Cohort	Feb 2009	Sept 2009	Sept 2010	Sept 2011	Sept 2012	Sept 2013	Sept 2014
Afgestudeerd/ inschrijvingen	7/9	14/15	13/14	49/60	21/27	?/35	?/25
Opleidingsendement	78%	93%	93%	82%	78%	nrb	nrb
STUDENT-DOCENTRATIO							
DEELTIJD	1:19,7						
BRON:	Studenten- en personeelsadministratie, peildatum: 01-02-2015						
TOELICHTING:	Ratio: er studeren op de peildatum 49 studenten. Daarvoor is 2,39 fte aan vaste docenttijd beschikbaar en (omgerekend) 0,1 fte aan gastdocentschap. Dat levert als formule op 2,49 (fte): 49 (studenten), dus 1: 19.7. Daarbij geldt dat de opleiding een deeltijd (30EC per jaar) is. Dat zou bij voltijds een ratio van 1: 9,8 betekenen.						
DOCENTKWALITEIT							
Aantal vaste docent met master				6 van de 6: 100%			
Aantal vaste docenten PHD				2 van de 6: 33%			
Aantal gastdocenten met master				ALLEN: 100%			
Aantal gastdocenten met PHD				ALLEN: 100%			
BRON:	Micros, peildatum 1 februari 2015						
CONTACTUREN							
	JAAR 1			JAAR 2			
DEELTIJD	4			4			
BRON:	Programmagids PM, peildatum: 1 februari 2015						
Toelichting:	Contacturen: een student heeft in totaal 20 hoorcollegedagen, 5 tweedaagsen en 4 eendaagsen, en een buitenlandreis van 5 dagen. De leergroepen komen – soms begeleid, maar veelal onbegeleid – zo'n 20 maal bij elkaar.						

Bijlage 4 Deskundigheden leden visitatiepanel en lead auditor

1	De heer drs. J.W.G. van Meegen is sinds 2011 rector van het Maaslandcollege in Oss, nadat hij gedurende 20 jaar lid is geweest van de directie van Hogeschool van Arnhem en Nijmegen, waaronder van 2005 tot 2010 directeur van de Lerarenopleidingen (ILS).
2	De heer dr. M.R. van der Klink is docent, hoofddocent, opleidingscoördinator, programmamanager, onderzoeker bij Open Universiteit, alsmede Lector Professionalisering van het Onderwijs bij Zuyd Hogeschool.
3	De heer dr. J.H.A.M. Onstenk is kerndocent en academic director master Leren en Innoveren alsmede lector geïntegreerd pedagogisch handelen bij Hogeschool Inholland. Daarnaast is hij Senior onderzoeker/projectmanager bij CINOP (Centrum voor Innovatie van Opleidingen Den Bosch).
4	De heer prof. dr. D. Beijaard is hoogleraar Professional Learning in het domein van het onderwijs en de lerarenopleiding aan de TU/Eindhoven (ESoE).
5	De heer A. Hoorn MEd, BSc heeft de deeltijd opleiding hbo-master Leren en Innoveren bij Hogeschool Rotterdam in juli 2015 afgerond. Daarnaast werkt hij als docent / projectleider bij STC-Groep in Rotterdam.

Bijlage 5 Bezoekprogramma

Tijdstip	Thema	Deelnemers
09.15-09.30	Ontvangst panel	Panel en opleidingsmanagement
09.30-10.15	Presentatie door de opleiding	André Koffeman MA, opleidingsmanager master PM letje Veldman, domeinvoorzitter DOO. Lidwine Bremer, directeur CNA. Petra Smulders, opleidingsmanager masters DOO.
10:15-11:00	Materiaalbestudering en voorbereiding	Panel
11:00-11:30	Spreekuur	Deelvertegenwoordiging vanuit het panel
11.30-12.15	Materiaalbestudering en voorbereiding vraaggesprekken	Panel
12.15-12.45	Lunch	
12.45-13.45	Gesprek Studenten en Alumni	<i>Cohort 2014:</i> Pepijn Hermeling, Thijs Roovers, Iddegien Kok. <i>Cohort 2013 (diploma in november 2015):</i> Fathaya Beerends, Hanneke van Middendorp, Frank Schaafsma. <i>Cohort 2012 (alumni):</i> Ed Snel MEd, Nicolette Kroeze MEd.
14.00-15.00	Gesprek docenten en examinatoren Allen zijn opleider en examinator	Dr. Eline Raaphorst, begeleider Drs, Trudy Moerkamp, begeleider en opleidingscoördinator cohort 2015, opleider, begeleider, examinator Rika Schut MLD, begeleider en opleidingscoördinator cohort 2013 André Koffeman MA, opleidingsmanager, begeleider Dr. Mariska Min-Leliveld, opleidingscoördinator cohort 2012 <i>Gastdocent: prof. dr. Jos Beishuizen</i>
15:00-15.30	Pauze + overleg	

15.30-16.00	Gesprek borging	<p><i>Wetenschappelijke Advies Raad:</i> Dr. Marco Snoek, voorzitter WAR, WAR bestaat uit twee hoogleraren (UvA en VU) en twee lectoren (HvA).</p> <p><i>Opleidingscommissie:</i> Pepijn Hermeling secretaris, cohort 2014, Thijs Roovers, lid, cohort 2014</p> <p><i>Werkveldcommissie:</i> Ron van Grieken MA, lid, onderwijsmanager ROC, Drs. Henk van der Wal, voorzitter programmaraad AOL, bestuurder VSO.</p> <p><i>Examencommissie:</i> Desiree Verbeek MA, voorzitter, Drs. Trudy Moerkamp, lid</p> <p><i>Toetscommissie:</i> drs. Jacqueline Brobbel</p>
16.15-17.00	Gesprek opleidingsmanagement	<p>Drs. Ietje Veldman, domeinvoorzitter DOO Drs. Liduine Bremer, directeur CNA André Koffeman MA, opleidingsmanager master PM Drs. Petra Smulders, opleidingsmanager masters DOO</p>
17.00-17:45	Beoordelingsoverleg panel	Panel
17.45 -	Laatste gesprek opleidingsmanagement en terugkoppeling bevindingen	Opleidingsmanagement, mogelijk aangevuld met kerndocenten.

Bijlage 6 Bestudeerde documenten

- Kritische Reflectie, Master Professioneel Meesterschap
- Domeinspecifiek referentiekader en de eindkwalificaties van de opleiding, schema relatie eindtermen NIME- en MLI, schema relatie eindtermen met Dublin-descriptoren, landelijk beroepsprofiel MLI, competentie en opleidingsprofiel van de excellente NIME-docent,
- Schematisch programmaoverzicht en inhoudsbeschrijving
- Onderwijs- en examenregeling (OER)
- Overzicht van het ingezette personeel en docentkwaliteit
- Overzichtslijst afstudeerders laatste twee cohorten
- Resultaten uit tevredenheidsonderzoeken
- Toetsplannen PM
- Kwantitatieve gegevens in-, door- en uitstroom, docent-studentratio, contacturen
- Enthoven, M., Oostdam, R. (2013). Visie op onderzoek in de curricula van het Domein Onderwijs en Opvoeding. Kenniscentrum Onderwijs en Opvoeding, Hogeschool van Amsterdam. -Opleidingsplan PM
- Literatuurlijst
- O2 Kwaliteit en Accreditatie, *Nulmeting visitatie Professioneel Meesterschap*, 1 mei 2014.
- NVAO, TNO mei 2010, Advies HvA hbo ma Professioneel Meesterschap
- Stafafdeling O2 (2014). HvA Toetsbeleid, Visie, beleid en beleidsregels.
- Centrum voor Nascholing Amsterdam, Opleidingsplan Masteropleiding Professioneel Meesterschap, conceptversie april 2015
- Snoek, M.; Teune, P. (2006). Competentieprofiel Master Leren & Innoveren. In: HBO-raad (2006). Kwaliteit vergt Keuzes. Bestuurscharter Lerarenopleidingen.
- Bolhuis, S.; Snoek, M. (in Zwart, Veen & Meirink (red), 2012).
- Ruijters, I. (juni 2012). Afgaan op de feiten, Special Professionalisering, Vakblad Profiel.
- Expertgroep Protocol. (2014). Eindrapportage Beoordelen is mensenwerk. Den Haag: Vereniging Hogescholen.
- Snoek, M. (juni 2014). Samenvatting proefschrift Developing teacher leadership and its impact in schools, Universiteit van Amsterdam.
- Centrum voor Nascholing Amsterdam, Handleiding Intakedossier Master Professioneel Meesterschap
- Snoek, M. (2012). Steeds beter worden. De impact van masterleraren. Van twaalf tot achttien — Jrg. 2012 (mei 2012) Nr. 5
- Jaarverslag van de examencommissie dd
- Verslag beroepenveldcommissie / wetenschappelijk adviesraad dd
- Selectie van toetsopgaven en feitelijk gemaakte tussentijdse en afsluitende toetsen.
- Selectie van handboeken en overig studiemateriaal.

Bijlage 7 Overzicht bestudeerde afstudeerwerken

Relatienummer student	COHORT	Onderzoekslijn		Kennislijn			Reflectielijn
		Cijfer analyse-deel	cijfer interventiedeel	Persp. op LEREN	Persp. op SCHOOLONT-WIKKELING	Persp. op OMGEVING	
26408	12-'14	6,3	6,3	6,3			
26492	12-'14	7,3	7,3			7,4	
26393	12-'14	8	8		7,3		
26678	12-'14	6,5	8			6,2	
26679	12-'14	7	7		6,9		
		O 1 (paper 1)	O2 (papers 4&5)				
25616	13-'15	7,1	6,5			7,3	Sem.omgeving
25907	13-'15	6,7	7,1		7,4		Sem.schoolontw.
27384	13-'15	8,2	8			8,2	Sem.omgeving
27526	13-'15	7,1	8,1		7,7		Sem.schoolontw.
27416	13-'15	6,3	7,8	7,8			Sem.leren
16035	13-'15	7,5	7,3	7,4			Sem.leren
25189	13-'15	7,4	7,2		6,9		Sem.schoolontw.
27425	13-'15	6	6,6	6,6			Sem.leren
27426	13-'15	6,3	6,2	6,4			Sem.leren
27428	13-'15	6,3	6,1			7,5	Sem.omgeving
		15X	15X	5X	5X	5X	10X
		Totaal 15+15=30			Totaal 15		Totaal 10

Bijlage 8 Verklaring van volledigheid en correctheid

Netherlands Quality Agency

Verklaring van volledigheid en correctheid van de informatie

Betreffende de visitatie van de opleiding:

Master Professioneel Meesterschap

Instelling: Hogeschool van Amsterdam.

Visitatiedatum: 7 oktober 2015

Ondergetekende: A. H. Koffeman

vertegenwoordigend het management van de genoemde opleiding,

in de functie van: opleidingsmanager

verklaart hierbij dat alle informatie ten behoeve van de visitatie van de genoemde opleiding in volledigheid en correctheid ter beschikking wordt gesteld, *waaronder informatie over alternatieve afstudeerroutes die momenteel en/of gedurende de afgelopen 6 jaar (hebben) bestaan*, zodat het visitatiepanel tot een op juiste feiten gebaseerde oordeelsvorming kan komen.

Handtekening:

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'A. H. Koffeman', is written over a light blue horizontal line.

Datum: 8 juli 2015